

Zowel België als Nederland kent nog geen verplicht nationaal bestrijdingsprogramma. De noodzaak voor een gezamenlijke aanpak van BVD bestaat al lang. Dierenarts Jef Laureyns: 'BVD is niet alleen qua besmettingsgraad, maar ook qua schade een sterk onderschatte ziekte.'

Ongeveer zeventig procent van het Vlaamse runderbestand kwam in zijn leven in contact met het BVD-virus. De cijfers zijn afkomstig uit een recente peiling van Dierengezondheidszorg Vlaanderen (DGZ) en de getallen liegen er niet om: het probleem van bovine virus diarree (BVD) is onderschat. 'Aan onze voelsprietten voelen we dat het erg gesteld is met BVD.' Erik Mijten, dierenarts rundveegezondheidszorg en verantwoordelijke BVD binnen DGZ, is regelmatig met de ziekte geconfronteerd. 'Veel veehouders realiseren zich niet dat slechts één of twee virusdragers op hun bedrijf zo veel schade kunnen veroorzaken.'

Volgens Erik Mijten lopen de financiële gevolgen van BVD op een besmet vleesveebedrijf gemakkelijk op richting zestig euro per koe per jaar. Jef Laureyns,

werkzaam op de afdeling bedrijfsdiergeneeskunde aan de faculteit Diergeneeskunde in Merelbeke, schat de verliezen nog groter in. 'Verwerpingen en verhoogde uitval bij het jongvee zijn belangrijke schadeposten op met BVD besmette bedrijven. De economische schade op een vleesveebedrijf is groot, omdat er rechtstreeks verlies is van het eindproduct.' Laureyns wijst op het belang van aanpak. 'BVD is niet alleen qua voorkomen, maar ook qua schade een sterk onderschatte ziekte.'

Waaier aan symptomen

Een van de moeilijkheden in het traject van BVD-bestrijding is de herkenning van de ziekte. De ziekte kent immers een hele waaier aan symptomen. 'BVD kan zich op een bedrijf op veel verschillende manieren manifesteren', legt Jef Laureyns uit.

'Vaak wordt niet eens aan BVD gedacht bij de diagnose.'

Jef Laureyns onderscheidt vier groepen onder de BVD-besmettingen. De meest herkenbare groep bestaat uit dieren met mucosal disease, de ergste vorm van de ziekte. 'Meestal gaat het om runderen tussen de zes maanden en twee jaar. Die krijgen plotse diarree, de koorts neemt toe en in de muil is een aantasting van de mond-slijmvliezen te zien. De dieren zijn erg ziek, waarna ze sterven.'

Een andere herkenbare groep bestaat uit achterblijvers in groei. In dat geval gaat het om dragers van de ziekte. 'Soms komt sterfte op de eerste en tweede dag na de geboorte voor. Ook blindgeboren kalveren of kalveren met evenwichtsstoornissen worden soms aangetroffen', beschrijft Laureyns.

In een derde categorie onderscheidt hij bedrijven met vruchtbaarheidsproblemen en abortus. De laatste groep bevat dieren met immuniteitsproblemen. 'Het BVD-virus tast de weerstand van de runderen aan. Daardoor hebben bijvoorbeeld longontstekingen en diarree op met BVD besmette bedrijven een erger verloop dan bij afwezigheid van het virus.'

Han Hage, rundveedierenarts bij de GD in Nederland, stelt vast dat de kennis rondom de ziekte in veel gevallen beperkt is. 'BVD blijkt een aandoening die moeilijk te begrijpen valt', vervolgt de BVD-kenner. Precieze cijfergegevens over het aantal BVD-besmettingen onder de Nederlandse vleesveepopulatie zijn niet bekend. 'Netcijfers hebben we niet, maar we denken dat de situatie bij benadering gelijk is aan die bij het melkvee.'

BVD ligt veel vaker aan de basis van problemen dan veel veehouders denken, stelt Hage. 'Het virus is niet alleen direct maar ook indirect gerelateerd aan de gezondheid van dieren. De ziekte speelt vaak een rol doordat de immuniteit wordt aangetast. Op bedrijven met bijvoorbeeld een luchtwegprobleem bij de kalveren loont het vaak de moeite om ook de BVD-status te screenen. Door BVD wordt de weerstand en de gezondheid van de dieren ondergraven.'

Opsporen en opruimen

Bij de bestrijding is het eerste actiepunt alle dragers opsporen. 'Als er een drager op het bedrijf zit, dan regent het dag in dag uit massaal virus op je bedrijf', stelt

Bovine virus diarree of BVD

Het virus dat bovine virus diarree of BVD veroorzaakt, behoort samen met het border disease virus en het varkenspestvirus tot de zogenaamde pestivirussen. Het BVD-virus vertegenwoordigt verschillende stammen. Binnen elke BVD-virusstam zijn er twee biotypen of verschijningsvormen te onderscheiden: het cythopathogene (celvernietigend) en het niet-cythopathogene (niet-celvernietigend) type. De circulatie van het niet-cythopathogene type is van belang in de horizontale overdracht van het virus, met andere woorden tussen dieren onderling. Datzelfde type is ook

verantwoordelijk voor de verticale besmetting van een koe op haar ongebooren kalf.

Wanneer de koe tussen de eerste en de vijfde maand met dit type besmet raakt, is de foetus niet in staat het niet-cythopathogene virus als lichaamsvreemd te ervaren. Een dergelijk ongebooren kalf groeit uit tot een permanente virusdrager. Wanneer het kalf later ook met het andere, cytopathogene type in aanraking komt, ontwikkelt het kalf mucosal disease. De slijmvliezen worden aangeast en het dier sterft in vele gevallen vóór de leeftijd van tweeënhalf jaar.

Jef Laureyns. 'Als de dragers zijn afgevoerd dan kan het af en toe virus druppelen op een bedrijf. Tegen druppelen kun je vaccineren, niet tegen regenen.'

Behalve bij het jongvee moeten dragers ook onder de oudere dieren gezocht worden. 'BVD-dragers komen ook onder de koeien voor.' Erik Mijten spreekt hiermee tegen dat de dragers maximaal twee jaar oud kunnen worden. 'Soms vinden we koeien van vier of zelfs zes jaar die dragers

blijken. De cijfers geven aan dat van alle opgespoorde dragers ongeveer 17 procent ouder is dan tweeënhalf jaar.'

Zowel in Nederland als in België vindt de bestrijding van de ziekte plaats op basis van een vrijwillig BVD-programma. Slechts tien tot twintig procent van de Nederlandse veestapels is volledig BVD-vrij. De Scandinavische landen zijn in amper tien jaar tijd bijna volledig vrij van de ziekte zonder de verdere toepassing van een vaccinatieschema. De Noord-Europese landen kozen voor het opsporen van de geïnfecteerde bedrijven, het screenen en het afvoeren van de BVD-dragers en het vrijwaren van herinfectie op BVD-vrije bedrijven.

De aanpak werkt, zo ondervindt Han Hage. 'Door de dragers consequent af te voeren, kan het bedrijf vrij van BVD raken. Vaccineren is een optie, maar kost geld. Bovendien dient vaccinatie altijd te gebeuren samen met het opsporen en verwijderen van dragers. Het is dus ook belangrijk om aangekochte dieren te onderzoeken op een mogelijke BVD-besmetting.'

Permanente virusuitscheiders dienen in principe meteen afgevoerd te worden. 'Je moet consequent zijn in de aanpak', stelt Erik Mijten. 'Daarom streven we ernaar dat dergelijke dieren worden opgeruimd. In principe mogen dragers enkel nog naar het slachthuis. Die dieren mag je zomaar niet laten rondgaan.' Het probleem bestrijden loont in elk geval. Erik Mijten: 'Op bedrijven die BVD aanpakken zie je vaak een vooruitgang van de totale gezondheidstoestand.'

Annelies Debergh

Dierenarts Erik Mijten: 'Aanpak resulteert vaak in vooru itgang totale gezondheidstoestand'

BVD-schade onderschat

